

Včeraj, danes, jutri

Anton Pavlovič Čehov: Češnjevi vrt. SNG Nova Gorica, datum premiere 5. 6. 2026, datum ogleda 11. 6. 2026.

DELITE NA

NATISNI

Za sklep sezone je v času češenj na novogoriškem odru, ozaljšana z duhom romantične melanholije, ki so mu neprestano za petami prav nič romantične zemske skrbi, zaživela uprizoritev *Češnjevega vrta* **Antona P. Čehova**. Priredba in režija **Tamare Damjanović** na trke vzvišenih idej z banalnimi omejitvami realnosti gleda z naklonjenim pogledom in toplim humorjem. Poglobljen uvid v karakterje je avtorica priredbe prelila v spretno dopisane dele, ki se z izvornim tekstom slogovno in vsebinsko popolnoma zlijejo – pravzaprav ga podprejo in v njem skladno z dramaturgijo (dramaturginja **Ana Kržišnik Blažica**) razprejo nove prostore za srečanje s posamičnimi karakterji.

Predstava nedvoumno korenini v povednosti posamičnih karakterjev in izrašča iz odnosov, ki se porajajo med njimi, ter iz stisk, v katere jih potiskajo okoliščine. Tržna logika se je v zadnjih stoddvajsetih letih povsem razmahnila in prevladala nad vsakršno drugo ureditvijo, biseri narave se bleščijo le še pod filtri instantno posnetih fotografij, sredi pozabljenih rodovitnih polj pa rastejo trgovski centri. Češnjevega vrta že davno ni več, a Ranevska, Varja, Gajev, Dunjaša, Lopahin – vsi tako zelo ruski in s preloma iz 19. v 20. stoletje – nam ostajajo blizu v svoji človeškosti. Pestro paleto dramskih karakterjev na odru polnokrvno oživi zelo ustrezno zasedena skupina igralcev.

Helena Peršuh kot Ranevska je elegantna dama, ki od svojih ran in strahov beži med spomine in iluzije. Vrtiljak čustev se izpovedan ali zamolčan vselej pretanjeno izrisuje na njenem obrazu, njene oči razkrivajo njeno srce. **Arna Hadžialjević** odlično upodobi steber družine – rejenko Varjo – preudarno, vestno in resno bitje, ki se je pripravljeno podariti in podrediti volji ljudi, po katerih ljubezni hrepeni. Anja v interpretaciji **Lare Fortuna** dela prve korake iz deklišтва v prebujeno ženskost, ki pa časa naivne nedolžnosti še ne pusti povsem za seboj. Upodobitev Dunjaške **Urške Taufer** je čudovito živahna, polna želje po življenju, ki jo s sleherno repliko in dejanjem prostodušno razkriva. Nerazsodna razsipnost in vzvišenost nad realnostjo drago staneta brata Ranevske, Gajeva, ki ga s pravo mero nervoze in flegmatičnosti odigra **Miha Nemec**, medtem ko je bogato poplačano budno Lopahinovo prežanje na srečo; **Žiga Udir** v tej vlogi izpoveduje vero v novo ureditev družbe, ki ji zaupljivo sledi in z vso resnostjo nase jemlje bremena novepečenega bogataša. **Jure Kopušar** se kot učitelj Trofimov s svojim znanjem in intelektom postavlja nad ostale in nad okoliščine, ob soočenju z Ranevsko pa vendar pokaže tudi svojo čustveno negotovost.

» **INTIMNA TRAGEDIJA RAZSIPNEGA PLEMSTVA
V ZATONU SE V SPLOŠNO OPUSTOŠENJE
NAMREČ NE RAZRAŠČA LE ZARADI
NENASITNOSTI PODJETNO MISLEČIH
POSAMEZNIKOV, TEMVEČ TUDI ZARADI
BREZBRIŽNE OTOPELOSTI TISTI, KI JIM JE
BILO OD NEKDAJ VSE DANO – IN KI SE ZA
PREJETE DAROVE NIKDAR NISO NAUČILI
SKRBETI.** «

Uprizoritveno jedro ostaja besedilo, govor pa eno osrednjih igralskih izraznih sredstev. V splošnem so igralci govorno dobro pripravljeni (lektorici **Anja Pišot** in **Klasja Kovačič**); tudi pri govorno manj močnih je očiten trud za jasno artikulacijo. V priredbi režiserke Tamare Damjanović vloge pisarja Jepihodova, starega lakaja Firsa in posestnika Piščika dobijo večji volumen, Jaša je iz mladega povzpetnika preoblikovan v izkušenejšega zapeljivca, guverner Šarlota pa dobi jasnejše poteze kot samosvoja pojava emancipirane ženske. V vlogi slednje **Medea Novak** izkoristi »cirkuške« nastavke karakterja, ki jih privlačno prepričljivo predstavi v sklopu artističnih točk (oblikovalca točk **Ravił Sultanov** in **Natalia Sultanova**). Starega lakaja Firsa z izjemnim občutkom za detajl utelesi **Iztok Mlakar**, ki z zmesjo starčevske zbezanosti in lucidnosti seže do srca, medtem ko oportunistični egoizem

Jaše v upodobitvi **Blaža Valiča** vzbuja odpor. **Gorazd Jakomini** kot Simeonov-Piščik je nadležen gost, s svojo trdobočnostjo v enaki meri odvraten kot zabaven, medtem ko je nerodnost Jepihodova v izvedbi **Petra Harla** mestoma preočito zaigrana. Jepihodov najprepričljivejše zaživi s svojo harmoniko in glasom, saj z občuteno zapetimi (prevedenimi) ruskimi pesmimi v predstavo vnaša sentiment »od nekoč in iz nekih dalj« (učitelj harmonike in korepetitor **David Šuligoj**). Dodana oseba, pevka Ana Morozova v markantni pojavi **Ane Facchini**, je kot lik logično zamišljena in umeščena (nadomesti celoten judovski orkester), pa vendar ostane povsem obrobna, celo povsem pogrešljiva. Glede na fantastičen videz in glas pevske dive je njen potencial šibko izkoriščen, kar gre pripisati predvsem klišejskim glasbenim izhodiščem tretjega dejanja (avtorica glasbe in oblikovanja zvoka **Katarina Ranković**), v katerem Morozova nastopi – glasba ostaja na ravni predvidljive sodobne pop spremljave. Tik pred razpletom drame protagoniste teži tesnobna melanholija, katere kontrapunkt naj bi glasba bila, a ji ga ne uspe dovolj potencirati; še manj pa nagovarja čustva ali drami dušo (kot to počnejo ljudske melodije v izvedbi Jepihodova in Varje).

Vsa štiri dejanja komedije se odvijajo na vrtu stare graščine, ki pa se razvija in spreminja skupaj z razvojem dogodkov (scenografka **Marita Čopo**). Glede na režijsko postavitve v posamičnih dejanjih posebej zaživijo različni prostorski punkti: v prvem dejanju posamični scenski elementi (stoli, omara), v drugem »piknik« površina, v tretjem notranjščina hiše, ki jo razkrijejo končno odprta vrata, v zadnjem ribnik. Skladno s scenografijo se razvija tudi oblikovanje svetlobe (oblikovalec **Luka Matić**), ki atmosfersko zaznamuje posamična poglavja poslednjega poletja nekega posestva. Trenutki, ko se svetlobni odsevi z vodne gladine zalesketajo na pročelju hiše ali zavaljujejo na obrazih, so polni poezije, a tudi nevsiljive simbolne pripovedi o čustvenih svetovih in nenehnih življenjskih spremembah. Ustrezno oblikovana je kostumografija (tudi kostumografijo podpisuje Marita Čopo), ki ne govori le neposredno o času, temveč namiguje na osrednje karakterne značilnosti, družbeni položaj, okus in celo stremljenja protagonistov. V vizualni celoti je manj posrečen izbor pohištvenih elementov, saj so nekateri kosi vrtno opreme prepoznavno generični, pa tudi oblikovanje scenskih elementov (oblikovalca **Branko Drekonja** in **Gorazd Prinčič**) – fasada, ribnik, zelenica s potkami, drevo – ne prepriča popolnoma. Podobno kot na zvočni ravni glasba Morozove omenjeni pohištveni izbor in scenski elementi na vizualni ravno delujejo mlačno – zdi se, da ne pripadajo istemu svetu kot dramske osebe, obenem pa ne nosijo lastne sporočilnosti, ki bi vzpostavila nov sloj pripovedi. Zdi se, kot da se ne bi zedinili, ali naj scenografija ustvarja povsem realističen vtis ali pa naj nam odpira novo perspektivo, nam prinaša uvid iz prihodnosti; kljub temu pa režija prostorsko zasnovano povsem uspešno

izkoristi.

Jasno motivirani in pomenljivi so tudi vsi prihodi in odhodi na oder in z njega skozi dvorano. Ranevska, Anja, Gajev, Jaša, Šarlota – vsi prihajajo v idilični objem češnjevega vrta samo začasno. Prihajajo od daleč, polni novosti in hitrosti, ki jim jih širni svet ponuja in jih obenem utruja – prihajajo, da bi si spočili ter se nato ponovno napotili v vrvež napredka. Nepričakovan zasuk usode posestva, ki preide v roke trgovca Lopahina, subtilno podčrta odhod nekdanje gospode in njihovih ljudi. En za drugim ponikajo v temo gledališke dvorane, skupaj z njimi pa zahaja svetloba nekega obdobja. Ljudje odhajajo, časi se spreminjajo – ne eni ne drugi se ne bodo več vrnili. V sklepnih akordih predstave prevlada romantična ogorčenost nad neobčutljivostjo dobičkarjev, podkrepljena z Lopahinovim vihtenjem sekire nad drevesom, ki pa izzveni zlagano in slabo reflektirano. Intimna tragedija razsipnega plemstva v zatonu se v splošno opustošenje namreč ne razrašča le zaradi nenasitnosti podjetno mislečih posameznikov, temveč tudi zaradi brezbrizne otopelosti tistih, ki jim je bilo od nekdanj vse dano – in ki se za prejete darove nikdar niso naučili skrbeti.

Pripoved *Češnjevega vrta* v zmernem tempu teče z zanesljivim korakom, karakterji se postopoma razkrivajo in plastijo, povezave se gradijo, osvetljen je tako pogled na preteklost kot na prihodnost, dogajanje živo utriplje v preprosti vsakdanjosti in sanjavih hrepenenjih. Nevsiljiva besedilna priredba, igralska predanost vlogam in organskost režijske postavitve *Češnjevemu vrtu* vdihnejo dovolj toplote, da se ob ogledu lahko dodobra nasitimo sladko-kiselkastih sadežev življenja.

Urška Taufer, Ana Facchini, Jure Kopušar, Ana Kržišnik Blažica, Gorazd Jakomini, Miha Nemec, David Šuligoj, Klasja Kovačič, Katarina Ranković, Branko Drekonja, Anja Pišot, Lara Fortuna, Ravil Sultanov, Helena Peršuh, Medea Novak, Arna Hadžialjević, Anton Pavlovič Čehov, Natalia Sultanova, Žiga Udir, Tamara Damjanović, Gorazd Prinčič, Iztok Mlakar, Blaž Valič, Peter Harl, Luka Matić, Marita Čopo

[OBVEŠČAJTE ME O NOVOSTIH NA PORTALU KRITIKA](#)